

آیا خصوصی سازی در سال آینده همین گونه پیش می رود؟

سعید کوشاقر

هفته گذشته خبری در مطبوعات در مورد اولتیماتوم وزیر امور اقتصادی و دارایی به سازمان خصوصی سازی مبنی بر آنکه هیات عالی واگذاری رییس سازمان خصوصی سازی را به دلیل عملکرد نامطلوب در فروش سهام دولتی توییح کرد منتشر شد.

در آخرین جلسه هیات عالی واگذاری، طعماسب مظاهری وزیر امور اقتصادی و دارایی خطاب به رییس سازمان خصوصی سازی گفت شما مرتب ادعا می کنید در بازار تحفتمای مختلف اجزای برای واگذاری سهام دولتی وجود ندارد. لذا تاکنون وکالت فروش ۹۰ شرکت را در بیلت کرده اید اما در مورد عرضه سهام این شرکتها تکلیل می ورزید.

وزیر امور اقتصادی و دارایی که خود از طرف مجلس شورای اسلامی در خصوص نحوه نامطلوب واگذاری سهام دولتی تحت فشار قرار گرفته از رییس سازمان خصوصی سازی خواسته تا پایان سال باید دست کم به ۲۰ درصد تعهدات این سازمان عمل کند.

بر اساس این برنامه سازمان خصوصی سازی باید تا روزهای اندک باقیمانده به پایان سال جاری ۱۲ هزار میلیارد ریال از دارایی های دولتی را به بخش خصوصی واگذار کند.

در عین حال اخبار ضد و نقیضی از افزایش یا کاهش بودجه شرکت های دولتی در سال ۸۲ می گویش می رسد که نشان می دهد در هر صورت رقم قابل ملاحظه ای از تعداد یا حجم شرکت های دولتی گامسته نشده است.

در عین حال اولین بار نیست که مظاهری به رییس سازمان خصوصی سازی هشدار می دهد گویا وی توجیهی به هشدارها و اولتیماتومها ندارد.

خبر تشکیل معاونت خصوصی سازی از سوی رییس جمهور نیز که تاکنون عملی نشده نیز تا آثوری رو روند واگذاری سهام شرکت های دولتی از سوی سازمان خصوصی سازی نداشته است.

کوشاقر سازمان از ابتدای سال نسبت به رقم اعلام شده برای خصوصی سازی تردید داشتند که در پایان سال با تأیید مقدمات دولتی همراه و مشخص شد که برنامه آرمی ۱۲ هزار میلیاردی در شرایط فعلی محقق نخواهد شد ضمن آنکه اگر رقم ۵۰ درصدی آن عملی شود رقم قابل توجیهی است.

رییس سازمان خصوصی سازی در مورد کند بودن روند خصوصی سازی به خبرنگار ایرنا گفته خصوصی سازی در کشور پدیده ای جوان و نوباوست و از پیشینه زیادی برخوردار نیست.

همچنین آسار رویکردهای اقتصاد جهانی و اهداف توسعه گرایانه در اقتصاد داخلی خصوصی سازی را سال ها با اقتصاد کشور آمیخته و همراه نگه خواهد داشت.

وی با بیان اینکه ایجاد زیرساخت های اجرایی برنامه خصوصی سازی هنوز کافی نیست یادآور می شود خصوصی سازی نیازمند عزم ملی و تقویت اراده واگذاری حذف تضییحات گسترش مبغی اقتصاد بازار توسعه بازار سرمایه تسهیل ورود سرمایه و تقویری پیشرفته خارجی و اصلاح قوانین پایه است.

وی افزود سازمان خصوصی سازی تلاش دارد این مفاهیم را در چارچوب طراحی و تدوین یک راهبرد برای تصویب یک قانون دایمی عینیت بخشد.

علی اکبر انصافه کرد نگاهی به واگذاری های ۱۰ سال اخیر بیانگر این نکته است که در این مدت طولانی فقط حدود هشت هزار میلیارد ریال تارایی های عمومی به بخش خصوصی واگذار شده است.

وی تصریح کرد در مقابل هشت هزار میلیارد ریال واگذاری ۱۰ سال گذشته رقم ۱۲ هزار میلیارد ریالی بودجه سال ۸۱ نشان از عزم دولت برای خصوصی سازی دارد. علی اکبر گفت سرعت خصوصی سازی به دلیل اینکه در ای های جاری دولت و نگاههای اقتصادی دولتی به بخش خصوصی بطور مطلقه واگذار می شود همواره مورد انتقاد قرار گرفته است.

وی گفت جریان واگذاری باید نامی بلند نما این هم تکلی نیست بلکه باید فرآیند خلق دارایی های جدید دولتی آهسته و یاجتوقف شود.

علی اکبر اضافه کرد: در ۱۱ ماه سال جزئی ۲۵۸ میلیارد تومن سهام شرکت های دولتی به بخش خصوصی واگذار شد که فقط ۴۲ درصد از پیش بینی ۶۰۰ میلیارد تومن آن در بودجه است.

رییس سازمان خصوصی سازی تصریح کرد این سازمان علاقمند است که قیمتا شرکتها وارد بورس شوند و سپس سهام را به بخش خصوصی واگذار کنند زیرا واگذاری سهام شفافترین راه واگذاری است.

وی گفت با وجود موفقیت در واگذاری سهام شرکت های دولتی به بخش خصوصی از نظر کیفی و کمی و اطلاع رسانی به مردم نسبت به سالهای گذشته به دلیل مشخص نکردن اجزای درآمد از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی، لوفام بودجه محقق نشده در بودجه سال آینده نیز دیده می شود.

علی اکبر افزود در آمد حاصل از فروش سهام شرکت های دولتی نباید صرف امور جاری کشور بلکه باید در امور زیربنایی و اصلاح ساختار شرکتها هزینه شود.

در عین حال حسین رافغر مشاور اقتصادی سازمان مدیریت و برنامه ریزی می گوید متأسفانه خصوصی سازی در کشور بهسناد کشانده شده و تنها کسانی که قدرت داشتند توانستند در این زمینه موفق باشند.

وی افزود خصوصی سازی در کشور جایگاه واقعی خود را پیدا نکرده زیرا باید اگر منطقی وجود نرود به صورت عام توزیع شود.

محمدرضا خیار نماینده مردم گلشهر و بردسکن در مجلس شورای اسلامی نیز به خبرنگار ایرنا گفته روند کند خصوصی سازی در کشور، یک دلیل بیشتر ندارد و آن هم این است که ارائه لازم برلی خصوصی سازی وجود ندارد.

وی افزود تمام عسقلی که در قالب مشکلات عنوان می شود بهنگای بیش نیست تجربه بسیاری از کشورها از جمله آلمان نشان داند که اگر ارائه و قصد بر خصوصی سازی باشد بسیاری مشکلات خود به خود حل خواهد شد.

وی سازمان خصوصی را از جمله سازمانهایی دانست که نتوانسته به اهداف مورد نظر دست یابد و افزود این سازمان حتی نتوانست تمام اموال و سهامی را که در اختیار دارد با وکالت آنها را گرفته تا پایان سال به فروش برسد.

وی منکر برخی عقوتمتها در راستای خصوصی سازی شد و گفت اگر کسی مدبری یاوزر نظامی در مقابل خصوصی سازی مقاومت کند به طور قطع منطقی در آن درود.

بنابراین باید در این خصوص نیز شفاف وارد شد و اطلاع رسانی به مردم را فرقیوش نکرد.

دکتر محمد خوش چهره کوشاقر اقتصادی نیز عدم شفافیت شیوه های واگذاری شرکت های دولتی به بخش خصوصی بهویژه قیمت گذاری را از مهمترین موانع خصوصی سازی عنوان کرد.

وی افزود ضعف نظارت و کنترل و عدم شفافیت واگذاری باعث شده سازمان خصوصی سازی به عنوان یک سازمان کارا جایگاه خود را پیدا نکند.

دکتر موسی غنی نژاد دیگر کارشناس اقتصادی نیز معتقد است دولت به دلیل نداشتن هدف و استراتژی مشخصی برای خصوصی سازی خودمقانی بزرگ در این راه شده است.

وی گفت هدف از خصوصی سازی استفاده بهینه از منابعی است که شرکت های دولتی به دلیل فقدان گزینه برای سودآوری به آن توجیهی ندارند این در حالی است که خصوصی سازی در کشور ما با هدف انتقال مالکیت و تعیین منابع مالی شکل گرفته است.

اگر چه روند خصوصی سازی در سال جاری هرگز نتوانست به طور قطع تا پایان سال نیز نتواند توانست اهداف در نظر گرفته شده در بودجه را محقق کند اما اگر منطقی درست و تیزبین ناظر بر این روند باشد می تواند در سال آینده با رفع موانع راه را برای خصوصی سازی هموار کند.

باید توجه داشت که از جمله اهداف بلندمدت دولت کاهش بدهی برحجم و طول مدتنگاهای اجرایی بود که در اولین برداشته با سطحی نگرانی از آن تعبیر به واگذاری امور خصلتی شد بطوری که برخی افراد با باز خرید خود اقدام به تقسیم شرکت های خصوصی کردند که کارگران اخراج شده از سازمان دولتی مدنظر را با کمترین حقوق و مزایا تحت پوشش گرفته و با همان سازمان فرار داد معتقد و کار را بدست گرفتند.

این تغییر سطحی باعث شد که بسیاری از مقوتمت های کارگری در مقابل خصوصی سازی شکل بگیرد که البته در برخی صنایع نیز که با اخراج کارگران روبرو شدند عینیت یافتند.

این مسائل دست به دست هم داد تا ضرورت یک نظام جامع تعیین اجناسی را برای کارگران و پرسنلی که ممکن است در جریان خصوصی سازی تعدیل شوند نمایان کند. ضرورتی که هنوز هیچ اقدامی برای آن نشده است.

از طرفی تجربه ناخوشایند خصوصی سازی که در بسیاری موارد به رکود وحشی تعطیلی شرکتها انجامید باعث شد این تفکر که خصوصی سازی به بهرهوری بهینه از منفع موجود نمی انجامند را تقویت کند.

این مساله که ناشی از واگذاری بدون برنامه شرکت های دولتی به بخش خصوصی بود اگر چه تاکنون بیافانه و با حداقل کمتر شده اما هنوز صددر صد معمو نشده است.